

Obr. št. 1 k Navodilu za predstavnike ZDUS V
NO,
svetih zavodov, skupščinah in drugih organih

NEŽKA IVANETIČ

(ime in priimek)

Predstavnik **ZDUS DELOVNA SKUPINA MDDSZ** za izvajanje akcijskega programa za invalide 2022 - 2026

dajem v skladu z Navodilom za predstavnike ZDUS v nadzornih odborih, svetih zavodov, v skupščinah in drugih organih in delovnih telesih

POROČILO O DELU V LETU 2023

Organ se je v letu sestel 0 krat in med pomembnejšimi zadevami obravnaval

Na Komisiji za pokojninske in invalidske zadeve ZDUS, katere predsednica sem, smo večkrat obravnavali problematiko upokojujencev, starejših občanov in invalidov med drugim sprejeli sklepe oz dajali predloge za izboljšanje njihovega gmotnega položaja, predvsem za zvišanje pokojnin in izplačilo raznih dodatkov in zvišanje pokojninskih osnov za delovne invalide, ki so delali skrajšani delovni čas.

Zaradi visoke inflacije, ki se je pričela v letu 2022 in se visokem procentu nadaljevala v letu 2023, je komisija za pokojninske in invalidske zadeve ZDUS sprejela sklep, da se na pristojne organe pošlje predlog, da se naj pokojnine poleg redne uskladitve po 105 in 106 čl. ZPIZ-2, še izredno uskladijo. Svet ZPIZ je 27.2023 sprejel sklep, da so podani pogoji za **izredno** uskladitev pokojnin in invalidskih nadomestil od 1.4.2023 dalje za 3,5% + 1%, in predlog sklepa poslal vladi v soglasje. Vlada je dne 25.5.2023 odločila, da ne da soglasje ker ni zakonske podlage za izredno uskladitev in sprejela svoj predlog ukrepov, ki določa le 1,8% dodatka k pokojnini za dva meseca november in december 2023 in januar 2024. Upokojujenci smo koncem leta 2023 prejeli tudi zimsko letni dodatek v višini 40% izplačanega letnega dodatka. Vsota naštetih dodatkov pa je veliko nižja, kot je znašala inflacija, posebno zato, ker so se cene artiklov, ki jih uporabljajo upokojujenci, dvignile za 20% - nekateri artikli pa celo 75 oz 100 %. Tudi redna valorizacija pokojnin v višini 8,8% s 1.1.2024 ni nadoknadila prenizke valorizacije v letu 2022 in 2023.

ZDUS je v preteklih letih večkrat podal pobudo za vpeljavo instituta zagotovljene vdovske pokojnine, za vdove in vdovce, ki imajo poleg pravice do vdovske pokojnine tudi pravici do

svoje bodisi starostne invalidske ali predčasne pokojnine. Višina zagotovljene vdovske pokojnine je enaka znesku zagotovljene starostne pokojnine, katero je tudi podprl na seji DS za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, kjer je bil med drugim tudi predlog spremembe ZPIZ-2 ki je predlagal ponovno uvedbo instituta, katerega je od 1.4. 1992 do 31.12.2011 že predstavljala zagotovljena vdovska oz. družinska pokojnina. Torej vdove oz. vdovci so to pravico v Sloveniji, že imeli, vendar jo je država koncem leta 2011 ukinila. Ponovno priznanje te pravice s 1.1.2024, ni nobena pogruntacij oz. darilo te vlade, ampak je vrnitev dajatve, katera je bila vdovam **odvzeta**. Pozitivna pa je, da imajo po novem, pravico do zagotavljanje vdovske pokojnine tudi že upokojene vdove - vdovci, če do konca leta 2024 vložijo zahtevek za priznanje te pravice.

Povsem drugače pa je v primeru spremembe načina določanja pokojninske osnove delovnim invalidom, ki so delali skrajšanim delovnim časom od polnega, skladno s katero se bo odpravilo dvojno znižanje pokojninske osnove. Slednje se odraža v prikrajšanosti v dohodku ob upokojitvi, ki izhaja iz načina določitve višine invalidskega nadomestila za skrajšani delovni čas, in iz načina upoštevanja prejemka pri določanju pokojninske osnove ob upokojitvi le tega. Po novem se ob upokojitvi invalida pri določitvi pokojninske osnove, **ne bodo več** upoštevala nadomestila za skrajšani delovni čas, ampak se bo prejeta plača preračunana na poln delovni čas.; vendar ne za vse dosedanje invalide, ampak samo za invalide, ki se bodo upokojili po 1.1.2024. **ZDUS je na seji pristojne komisije Državnega sveta predlagal, da naj bi se novost pri računanju pokojninske osnove invalidom in pa priznanje pravice do zagotovljene vdovske pokojnine uporabljala za vse - tudi dosedanje, ne pa samo za tiste invalide, ki se bodo upokojili po 1.1.2024. To pravico so delovni invalidi imeli do konca leta 2002 in jim je bila s 1.1.2003 ukinjena, sedaj pa se jim ponovno priznava. Torej pri sprejetim ZPIZ-S imajo pravico vse vdove, vdovci, če v določenem času vložijo zahtevek; pri izračunu pokojninske osnove, pa samo tisti invalidi, ki se bodo upokojili po 1.1.2024.**

1. Pri obravnavi sem aktivno sodelovala
2. Predlagal/a sem: kot je zgoraj navedeno. Vse je razvidno iz zapisnikov Komisije za pokojninske in invalidske zadeve pri ZDUS

Moji predlogi **niso bili v celoti sprejeti**, ampak samo delno.

1. Seje Delovne skupine MDDSZ za izvajanje akcijskega programa nismo imeli.
2. Zaradi izboljšanje dela predlagam strokovnost in vztrajnost pri delu. Mislim, da ustrezno sodelujem z vodstvom ZDUS in Komisijo za pokojninske in invalidske zadeve in obratno. Če pa pride v ZDUS do manjših nesoglasij, se usklajamo in uskladimo, seveda povsem drugače pa je na relaciji ZDUS – Državni organi.

Datum: 27.2.2024

Nežka Ivanetič

